

La crisi covid-19 i la participació a Barcelona

Balanç provisional a 60 dies d'estat d'alarma i propostes

Eix de Govern Local, Participació i Transparència de BC

1.- Anàlisi en el marc de la participació municipal

Podríem proposar agrupar la resposta de l'ajuntament a la crisi del covid-19 en tres fases, segons on s'han situat els lideratges i on s'ha posat l'accent per actuar :

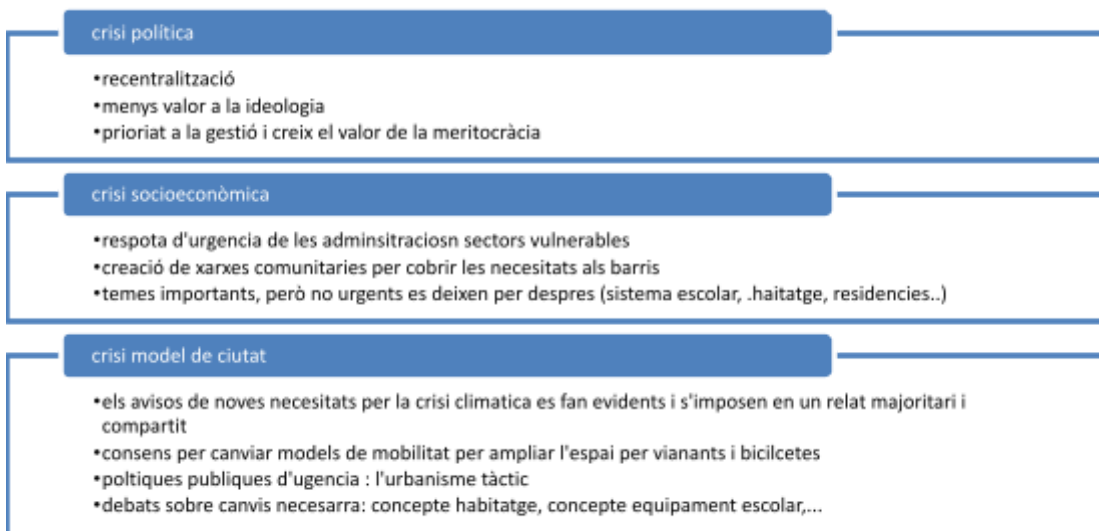
1 fase: resposta urgent a la crisi sanitària i l'estat d'alarma direcció limitada: alcaldia, regidories de salut i seguretat

2 fase: Reorientació tècnica i valoracions impacte economia i finances municipals: protagonisme de la primera tinència d'alcaldia i la regidoria de pressupostos i l'estructura gerencial de l'ajuntament i consolidació dels serveis essencials de drets socials (sensellarisme, centres serveis socials, col·laboració entitats, entrega targetes menjadors, voluntariat Radars, inici hotels i instal·lacions medicalitzades, etc...)

3 fase: primeres respostes polítiques: Pacte per Barcelona i preparació plans de xoc socials, cultural i educatiu, etc,...aplicació urbanisme tàctic per millorar l'espai públic amb els condicionants sanitaris: pujar el protagonisme de les tinències d'Ecologia urbana, cultura i educació i en menys mesura drets socials, que potser que s'impulsi molt en la següent fase. Polèmiques polítiques i mediàtiques enfront campanyes com el Concert als balcons o Barcelona Té molt poder.

Totes les crisi en una

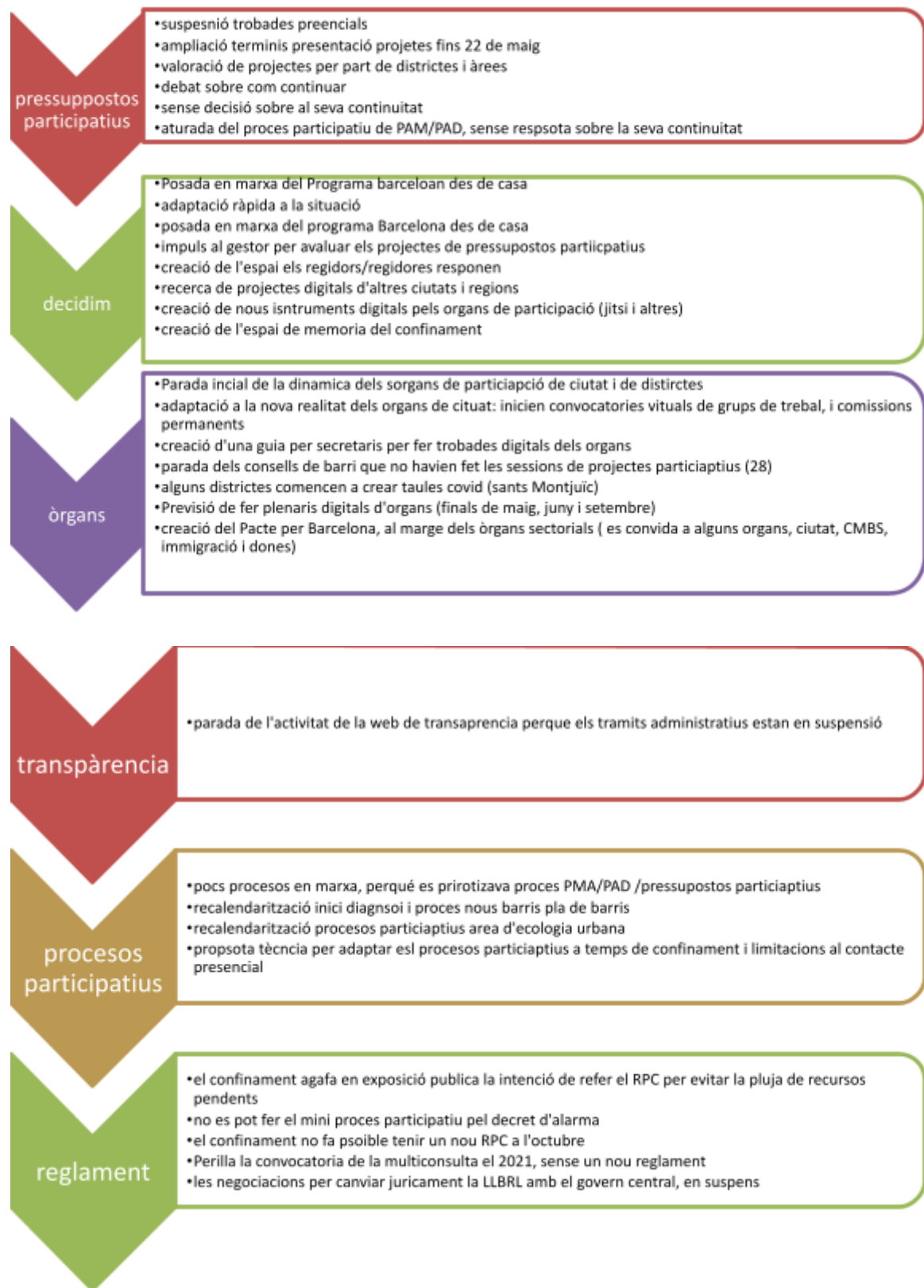

La crisi política que ha generat l'estat d'alarma ha posat en evidència el paper re centralitzador, piramidal i meritocràtic de la direcció política de les administracions de l'estat però també de l'autonòmic i el local, la urgència de la resposta de xoc requeria inicialment aquesta estratègia que deixava poc marge a la participació ciutadana i una altra governança més comunitària i participativa, raonable amb el primer impacte, però que no sembla que estigui canviant en les fases posteriors al xoc inicial. Hores d'ara no estem posant la participació com a prioritat per reconstruir o canviar la manera d'afrontar la crisi, **les propostes del pacte per Barcelona no apunten en aquesta direcció, ni el projecte del regidor respon semblen no ser més que un espai de rendició de comptes digital**

La crisi socioeconòmica: el xoc inicial semblava que afectaria de forma, contundent però breu la situació socioeconòmica de la ciutat, a mesura que han passat els dies i amb els primers diagnòstics més fiables sembla que l'impacte de la crisi socioeconòmica serà molt important, especialment en els sectors més vulnerables de l'economia submergida, el sector precaritzat del turisme, i el seus sectors propers de restauració i d'oci nocturn associat, s'està treballant per evitar el col·lapse dels serveis socials i assistencials municipals, i es posa com a eix prioritari la lluita contra les desigualtats, recuperant un eix fonamental en l'arribada de Barcelona en comú a l'ajuntament, però que semblava haver perdut esbandida en aquest segon mandat. En aquests projectes **la participació ciutadana per proposar polítiques de xoc no sembla ser una prioritat, però sí que ho és el suport a les xarxes comunitàries de barri, en la línia de la col·laboració públic-comunitària.**

La crisi del model urbà sembla que genera consensos i és el sector de les polítiques municipals on s'ha impulsat abans un pla de xoc municipal, després del tema sanitari, hi ha pressa per garantir les mesures sanitàries indispensables per poder fer ús de l'espai públic amb garanties impulsant mesures d'urbanisme d'urgència i tàctic per reduir l'espai al cotxe i ampliar l'espai per vianants i bicicletes. **En aquest àmbit es pot preveure participació un cop instaurat l'urbanisme tàctic i en el moment de valorar el seu pas a projectes definitius**

1.1. Resum gràfic de la participació municipal en temps de crisi

1.2. Relat polític del Grup Municipal de BC durant la crisi i impuls de polítiques públiques

El relat de regidors i regidores a mitjans de comunicació ha subratllat les polítiques que ja es veien realitzant des de BC i que arrel de la crisi Covid necessiten de major suport i impuls. Alguns exemples en són els següents:

Sobre les cures: en general s'ha pogut veure un discurs que dona valor a les cures, i una preocupació per la salut i les condicions de vida de gent gran, infants i persones vulnerables.

Salut i Serveis socials: s'ha posat la vida de les persones com a prioritat, interpellant a la Generalitat en la gestió de la crisi a les residències de gent gran. S'han creat dispositius per a persones sense llar i continuïtat dels mateixos, Nou Pla de xoc de Salut Mental per evitar efectes de la crisi i pla d'alimentació amb ajudes a les persones més vulnerables.

Habitatge: desde Barcelona s'ha proposat un Pacte d'Estat pel Drets a l'Habitatge, s'ha impulsat la moratòria de desnonaments i s'ha reactivat la construcció de pisos públics.

Ecologia Urbana: s'ha posat l'accent en un nou model de ciutat, en recuperar una ciutat per als vianants, impuls al transport públic i la bicicleta, guanyar espai als cotxes i mantenir els nivells de qualitat de l'aire de la crisi. S'ha donat valor a programes com les superilles i a naturalitzar els espais verds de la ciutat.

Cultura: S'ha creat l'Oficina Ciutadana de la Cultura per reactivar el sector cultural amb especial preocupació per la Cultura de base.

Drets de Ciutadania: s'han fet declaracions a favor de la regularització de persones sense papers front la crisi sanitària, interpellant al govern central.

Economia social i solidària: s'han anunciat mesures d'ajuda per la reactivació de l'ESS, posant en valor el seu paper econòmic i social.

Com a polèmiques mediàtiques han destacat les següents crítiques:

- Atac a Janet Sanz per les declaracions sobre la indústria de l'automòbil
- Atac Ada sobre el cost del Festival de concerts als balcons
- Atac Ada sobre la despesa excessiva de campanyes publicitàries com Barcelona té molt poder

2.- Anàlisi de la participació de la ciutadania

En aquest període de crisi Covid, cal considerar que han sorgit **noves veus, nous moviments socials i noves experiències comunitàries** que s'han de tenir en consideració a l'hora de valorar el moment en què ens trobem:

2.1. Autoorganització ciutadana

- S'han format **Xarxes comunitàries de cures i ajuda mútua** a quasi tots els barris de la ciutat, i en molts d'ells s'han articulat per zones més petites o inclús carrers. Una xarxa feble però que s'ha estès pel territori a gran velocitat i en la que participen multitud de persones a títol individual. Aquestes xarxes tenen una gran activitat en la distribució d'aliments, informació, cures i ajuda mútua, totalment al marge de les institucions. També cal fer esment de la Red de Cuidados Antirracistas que ha tingut molta activitat, coordinant-se a nivell de tot Barcelona.
- Hi han tingut un paper molt important en l'organització d'aquestes xarxes les **entitats tradicionals veïnals** -associacions de veïns-, les xarxes comunitàries que ja existien abans de la Covid i la xarxa de distribució tradicional d'aliments, incloses les parròquies de barri.
- També **els espais autogestionats** han tingut una gran activitat solidària amb veïns i veïnes a l'hora de recollir aliments i suport a persones en risc social. Espais com la Negreta, Casal Popular Tres Liris, l'Ateneu del Raval, l'Ateneu Flor de Maig, Ateneu l'Harmonia, entre moltes cases Okupes i diferents Casals autogestionats, han participat en la recollida d'aliments i han estat de gran suport logístic.
- Ha emergit un **tipus de voluntariat a nivell individual** que s'ofereix a les xarxes socials que vol contribuir a la comunitat més propera oferint allò que sap o pot fer: des de suport emocional, a portar la compra, fer cangurs, oferir música, fins a assessorament legal, professional i altres.
- Han sortit a la llum **moviments per a la producció de material sanitari**, el que ha tingut més rellevància ha estat el de makers que s'han organitzat i han contribuït de forma totalment desinteressada a la fabricació de material sanitari. Altres exemples també en són les entitats que han contribuït a la fabricació de mascaretes com el Top Manta, el Centre Islàmic de Barcelona, la Xarxa de Dones Cosidores, mascaretes en xarxa, grups de barri auto organitzats, etc.
- Han sorgit **caixes de resistència** per salvar projectes d'economia social i solidària, iniciatives culturals, vaga de llogaters, Red de cuidados antirracistas o altres projectes de tot tipus a través del crowdfunding social com el de Goteo.
- Han tingut un nou protagonisme artistes i el moviment que podríem anomenar de **cultura de base**, oferint espectacles de forma desinteressada a través de les xarxes, davant l'anul·lació de tots els esdeveniments culturals programats. A aquest moviment

s'han sumat diferents equipaments i esdeveniments culturals com museus, teatres i els festivals de cinema, que mostren les creacions en obert.

- **Reivindicacions i moviments socials.** Tot i existir ja d'abans de la crisi, ara prenen una especial rellevància i es presenten com a solució dels problemes que la crisi ha ampliat o ha posat en evidència: el moviment per la Renda Garantida de Ciutadania, el moviment per l'alimentació sostenible i de proximitat, l'economia social i solidària, el sindicat de llogaters, la campanya Regularització Ya, el moviment ecologista en general, la plataforma Cultura Viva, etc.....
- En les últimes setmanes, han vist la llum pública diferents **manifestos** signats per experts, acadèmics, activistes, professionals, d'àmbit internacional, estatal, català i de Barcelona, demanant canvis socials d'especial rellevància davant aquesta pandèmia. Entre d'altres, a nivell estatal, podem trobar: Manifiesto Gobernanza tras el Covid-19, Manifiesto por la reorganización de las ciudades tras el Covid-19, Manifiesto por una nueva cultura del territorio, Manifiesto por un internacionalismo de los pueblos en Europa, 19 propuestas ambientales y sociales para dar respuesta a la crisis del coronavirus, Manifiesto por el Derecho a la Ciudad de las Mujeres, entre d'altres.

A nivell de Catalunya i Barcelona destaquen: el Comunicat del Consell d'Immigració demanant la regularització de persones migrades, [el Manifiesto por la organización de la ciudad tras el Covid-19](#) de perspectives anòmalas, promogut per arquitectes, Gent que treballa en cultura: Per una Renda Bàsica Universal i Incondicional, [Confinem els cotxes Recuperem la ciutat](#), propostes enfront la crisi Covid de l'espai Cooperatives Culturals, Pla d'Acció de l'Economia Social i Solidària davant la crisi: mesures a implantar des de les administracions i, recentment, [Comunicat de la plataforma de Gestió Ciutadana davant la Covid 19](#) i [Davant del Pacte per Barcelona, del CAB, Fede.cat i FAVB](#).

2.2. Debats polítics

Quins són els **debats a nivell polític** dels que s'està parlant actualment i que es reflecteixen en aquests manifestos? alguns d'ells són:

- Com ha de ser la ciutat després del Covid a nivell urbanístic, de mobilitat i d'espai públic
- La Renda garantida de Ciutadania
- Les cures: replantejament del model de residències de gent gran, la conciliació, el repartiment de tasques a la llar, l'Educació....
- La gestió de la sanitat i el debat de la gestió pública-privada dels serveis essencials
- La revalorització del sector públic i d'allò comú -aliança público-comunitària-
- altres models econòmics possibles: l'economia social i solidària
- Per un model agrícola i alimentari sostenible i de proximitat
- Turisme i habitatge després de la pandèmia,
- Contaminació i Salut: la contaminació com a agreujament de la Covid 19

- El debat sobre la tecnologia i la digitalització de la societat, entre la democràcia, i el control

3.- Propostes per un paper més rellevant de la participació a Barcelona

No és fàcil en aquests moments en que tot està en qüestió, plantejar propostes per ampliar el paper de la participació. Sabem que hi ha molta feina a fer i que la crisi socioeconòmica posarà a prova a Barcelona en comú i a l'Ajuntament de Barcelona, però és important repensar i compartir el paper de la participació en aquest escenari, sinó ho fem, donarem arguments als que pensen, fora, però també dintre de BeC, que ara no es el moment de la participació, que per fer-hi front només cal lideratges forts i bones polítiques progressistes i un equip professional i tècnic per impulsar-les. **No pensem que ser un bon gestor maragallista sigui l'opció més encertada**, no vam arribar a l'ajuntament per acabar fent polítiques, potser millors, però ben poc diferenciades del llegat del PSC. Cal tornar a apostar per les polítiques compromeses amb la transformació social i, si ho fem, la participació n'ha de ser un pilar bàsic

Des de l'Ajuntament es podrien articular propostes participatives amb els objectius i desenvolupament següents:

Proposta 1.- Participació política a partir d'articular el Debat públic: Crear espais per a la reflexió col·lectiva enfocats a la resolució de problemes provocats per la crisi Covid.

Els debats no poden estar tancats a les 50 entitats del Pacte per Barcelona. És poc transparent, poc participatiu: Qui ha escollit aquestes entitats? Qui tria els temes sobre els que debatan?

Es proposa un altre model de debat, que estiguin oberts a la ciutadania, a les entitats i al sector privat on s'abordin reflexions entorn a situacions o problemes que podem resoldre entre totes i que poden incloure's en els Plans de Xoc sectorial o en un nou PAM post Covid.

Aquests debats han de donar veu a sectors molt afectats per la crisi que no n'han tingut (infants, joves i gent gran, persones en situació irregular) i als sectors essencials que han viscut en primera línia la crisi sanitària: infermeria, auxiliars d'hospitals, transportistes, caixeres de cadenes d'alimentació, taxistes, treballadors del transport públic, treballadors de les farmàcies, treballadors/repartidors de plataformes de consum digital: uber, glovo, amazon,..., treballadors de neteja de l'espai públic.

També s'ha d'incloure als col·lectius i entitats que han signat diferents manifestos per a repensar la ciutat

S'han de poder abordar qüestions com:

Educació:

- a. quins equipaments de suport necessitaran les escoles per començar la seva activitat

- b. Com poden participar les AFAS , el infants i adolescents per participar en les decisions d'un proper curs amb més reptes que mai
- c. Com millorar l'accessibilitat a les xarxes digitals de les famílies més vulnerables
- d. pla de suport a les escoles d'educació especial

Atenció Social

Com millorar la col·laboració de la xarxa de serveis socials amb la xarxa comunitària dels barris

Salut Mental

Com millorar la salut mental en temps de crisi

Habitatge

- a. Alternatives als desnonaments previstos: apartaments turístics
- b. Què pot fer la xarxa d'hotels a la ciutat
- c. promocions d'habitatges a prop
- d. Possibilitats d'expropiacions i compra d'habitatges
- e. Habilitar espais comercials buits com a habitatge en propietats públiques i privades

La cura de la gent gran

Models alternatius a l'actual atenció residencial

La mobilitat de la ciutat

què ha de canviar dels serveis públics de transport
alternatives al transport privat,

L'espai públic després de la Covid

La relació público-privada en els serveis essencials

El Dret a Internet com a garantia d'igualtat

L'Accés a Internet
Capacitació digital
Digitalització dels serveis públics

La ciutadania també ha de tenir un mecanisme per a posar en marxa els debats que cregui d'interès. En aquest cas, l'Ajuntament hauria de facilitar la infraestructura necessària per a realitzar-los (sigui presencialment o digital).

Proposta 2.- Suport a l'acció comunitària:

L'Ajuntament ha de donar suport, coordinar i possibilitar el creixement de les xarxes comunitàries, no en pot ser un espectador, sinó que n'ha de col·laborar activament.

Alhora, s'ha de posar en valor allò comú i allò comunitari, el que la ciutadania ja ha estat fent durant la pandèmia.

Cal **Interconnectar els projectes entre sí** per a relacionar-se, per a ampliar-se, trobar col·laboradors, fer xarxa o posar en marxa noves iniciatives.

Cal Facilitar espais a la ciutadania per a la seva autoorganització: centres cívics i casals de barri i altres serveis, equipaments i subvencions.

També caldria crear eines per al finançament de projectes d'acció comunitària. Formes en què sponsors o patrocinadors privats puguin finançar projectes o xarxes d'acció comunitària.

A nivell de districte, cal coordinar aquestes xarxes amb els serveis existents als barris per a amplificar la seva resposta (sense però, treure'ls protagonisme), parlem de què han de treballar conjuntament amb Serveis socials, centres cívics i casals de barri, plans comunitaris, Pla de barris, etc.

Cal comptar amb la plataforma de gestió ciutadana i caldria un nou impuls i extensió de programes com Patrimoni Ciutadà d'ús i gestió comunitària.

Cal oferir un entorn digital per a totes aquestes xarxes que els permeti millorar el seu funcionament, organització i presa de decisions.

Proposta 3.- Promoció de la innovació social a través de coproducció ciutadana amb viviers d'idees, prototips i projectes per fer front a la crisi

Cal **promoure i donar suport a projectes d'innovació social** realitzats per la ciutadania amb l'objectiu de respondre de forma més eficaç a la crisi Covid i de treballar conjuntament sector públic, sector social o comunitari i sector privat.

Projectes que tinguin com objectiu pal·liar la crisi sanitària, econòmica i social i d'habitatge, que s'avancin a donar resposta a les noves desigualtats que ja s'estan produint (ex: bretxa digital a les escoles, augment de l'atur i reducció de llocs de treball, crisi del petit comerç i dels llocs de treball lligats al turisme, del sector cultural.....) .

Això es podria fer a través de diferents iniciatives com **vivers de projectes, concursos d'idees sobre temes concrets que l'Ajuntament proposi, línies de subvencions específiques, mostres i hackatons ciutadans...**

4. Des de Barcelona en Comú

A on estem arribant tard?

Tota l'organització municipal està reelaborant les seves prioritats, però **no s'està incloent la participació** en l'elaboració de les accions per pal·liar la crisi de la Covid. És necessari incloure la participació en totes les noves polítiques.

Estem donant l'esquena a tot el teixit social que s'ha mobilitzat durant aquesta pandèmia per a pal·liar la crisi sanitària.

Cal fer un treball paral·lel al **Pacte per Barcelona** que suposi **impulsar un procés participatiu real de la ciutadania** que inclogui els nous moviments i organitzacions comunitàries que han sorgit durant la crisi sanitària de la Covid.

No estem posant a disposició de la ciutadania **eines digitals per a l'autoorganització**. Caldria promoure el Decidim i posar-lo a disposició de l'autoorganització ciutadana (paradoxalment, el Pacte per Barcelona sí que ha demanat una instància Decidim).

Estem arribant tard a crear **llaços de col·laboració entre allò públic i allò comunitari** que permetin treballar conjuntament per la sortida de la crisi i defensar allò comú.

Arribem tard a liderar el **debat públic sobre el model de ciutat** que necessitem en aquest moment de crisi.

Tots els Consells de Barri i Consells Sectorials haurien d'haver-se reunit de forma telemàtica. És necessària una **adaptació immediata de tots aquests òrgans a l'esfera digital**.

Cal reprendre el més aviat possible el procés dels pressupostos participatius sense retallades, respectant la participació realitzada fins ara (+de 1970 projectes ciutadans)..

Cal **pensar la participació en clau digital** i per això és necessari: realitzar millores en el Decidim perquè sigui una eina amb millor usabilitat, crear l'App mòbil del Decidim, implementar un Pla de capacitació digital i democràtic a la ciutadania en general i a les organitzacions en particular.

Cal continuar amb un discurs que aprofundeixi en el model de ciutat que defensem Barcelona en Comú. L'únic relat polític no pot ser el del PSC que aposta pel retorn a la massificació turística, la ciutat aparador de grans esdeveniments i el relançament de la marca Barcelona. Hem de continuar defensant una ciutat de drets, que fa front a

l'emergència climàtica, amb un model turístic sostenible, una ciutat sense cotxes, que aposta per l'habitatge públic i que posa les cures al centre.

Què fer des de Barcelona en Comú?

- Proposem un major paper de la participació en aquests temps de crisi
- Realitzar un debat a l'eix i a la cordi sobre aquest document
- Proposem una sessió de debat oberta a tots els eixos el mes de juny i a tots els territoris a setembre-octubre
 - Demanem **fer un debat entre el Grup Municipal de BeC, l'Eix de participació i les conselleres de districte** de BeC per parlar d'aquest documents i de com la participació s'ha d'incloure en els noves polítiques públiques que es dissenyin des de l'Ajuntament (com els Plans de xoc o un possible PAM post Covid).

5.- Què proposem? Impulsar un Pla de Participació transversal a l'Ajuntament

Proposem realitzar un Pla de Participació transversal per a tot l'Ajuntament perquè creiem que **no es poden dissenyar polítiques PostCovid d'esquenes a la ciutadania** i perquè la Participació està en l'ADN de les polítiques públiques de Barcelona en Comú.

5.1. Coordinació interna

Cal una coordinació interna a nivell municipal per promoure la participació en totes les àrees de l'Ajuntament i als districtes, per fer **una participació que atravesi tots els Plans de xoc** que es posin en marxa. Caldria posar en marxa una Taula Transversal per a tractar específicament la Participació en aquest període.

5.2. Transparència

S'ha de tenir especial cura per la **Transparència en la presa de decisions** dels següent àmbits:

- Pacte per Barcelona: cal donar a conèixer la seva composició, com es prenen les decisions, els debats, les propostes que s'hi formulen. Hi hauria d'haver un espai participatiu on la ciutadania pugui conèixer i opinar sobre el que s'està tractant.
- Plans de xoc sectorials: que hi pugui haver indicadors de seguiment i una web on trobar tota la informació del desenvolupament dels plans i a què es dedica la despesa municipal.
- Seguiment i explicació detallada de la despesa municipal realitzada durant l'estat de l'alarma i fases posteriors.

5.3. Propostes de participació

Crear una interfície digital (dintre del Decidim) que serveixi de paraigües per posar en marxa les tres propostes de participació explicades a l'apartat 3 d'aquest document:

- 1.- Participació política a partir del debat públic
- 2.- Suport a l'acció comunitària
- 3.- Promoció de la innovació social

5.4. Una Taula de seguiment Ciutadà del Pla de Participació

Conformar una Taula de seguiment ciutadà del Pla de participació composta per membres d'òrgans i federacions amb pes a la ciutat junt amb representants dels nous moviments que s'han activat durant aquesta crisi. Podria ser la següent.:

- Una comissió del Consell de Ciutat
- Federacions i coordinadores d'Entitats d'especial importància
- Xarxes comunitàries
- Representació dels Manifestos més nombrosos o amb més suports
- Elecció per sorteig entre persones registrades al Decidim Barcelona a títol individual (+ de 10.000 persones)

5.5. Un discurs polític des dels nostres regidors i regidores que incorpori la participació i la democràcia com a element fonamental per la transformació de la ciutat

Junt amb el discurs de la necessitat de posar les cures al centre i una ciutat que fa front a l'emergència climàtica, **cal defensar la ciutat de la participació i la democràcia.** Per això, és necessari incloure en el discurs polític de BC que la veu de totes i tots és important i necessària per a parlar de la ciutat i prendre les decisions de com ha de ser aquesta en el futur.

La ciutat del futur no es pot dissenyar sense la participació de tots els col·lectius i persones que han col·laborat, de manera solidària, a pal·liar els efectes de la crisi, ni de les persones que han perdut a familiars o amics, ni d'aquelles persones que han treballat i patit de valent perquè entre totes tirem endavant la ciutat.